

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра готельно-ресторанної справи та організації бізнесу

Управління інноваціями

методичні рекомендації щодо виконання практичних занять та самостійної
роботи для здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр»
спеціальності 073 «Менеджмент», 281 «Публічне управління і адміністрування»
денної та заочної форми навчання

Миколаїв

2019

УДК 005:330.341.1

У66

Друкуються за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 18.12.2019 р., протокол №4.

Укладач:

О.В. Калюжна – канд. екон. наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та організації бізнесу Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

І.О.Іртищева	д-р екон. наук, професор, завдувач кафедри менеджменту, Національний університет кораблебудування ім. Адмірала Макарова
О.М.Вишневська	д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет

© Миколаївський національний аграрний університет, 2019

Зміст

	Стор.
Структурно-логічна схема вивчення дисципліни	4
ТЕМА 1. Інновації та соціально-економічний розвиток	5
ТЕМА 2. Теоретичні основи управління інноваціями	7
ТЕМА 3. Становлення теорії інноваційного розвитку та її сучасні концепції	10
ТЕМА 4. Управління інноваційними процесами	11
ТЕМА 5. Управління виробничими технологіями	13
ТЕМА 6. Управління інноваційною діяльністю підприємства	15
ТЕМА 7. Фінансове забезпечення управління інноваційною діяльністю	16
ТЕМА 8. Венчурний бізнес як ринковий інструмент інноваційного процесу	18
ТЕМА 9. Організаційні форми інноваційної діяльності	20
ТЕМА 10. Державний регулювання і управління інноваційною діяльністю	22
Список рекомендованих джерел	29

**Структурно-логічна схема вивчення дисципліни
Управління інноваціями**

Модуль	Змістовий модуль	Теми змістових модулів	Обсяги годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи			
			лекції	практичні заняття	самостійна робота	Разом
УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ	ЗМ 1. Основні засади управління інноваціями	1.1. Інновації та соціально-економічний розвиток	2	2	2	6
		1.2. Теоретичні основи управління інноваціями	2	2	2	6
		1.3. Становлення теорії інноваційного розвитку та її сучасні концепції	2	2	2	6
		1.4. Управління інноваційними процесами	4	4	4	12
		1.5. Управління виробничими технологіями	4	4	4	12
	ЗМ2. Управління інноваційною діяльністю підприємств	2.1. Управління інноваційною діяльністю підприємства	4	4	4	12
		2.2. Фінансове забезпечення управління інноваційною діяльністю	4	4	4	12
		2.3. Венчурний бізнес як ринковий інструмент інноваційного процесу	2	2	2	6
		2.4. Організаційні форми інноваційної діяльності	4	4	4	12
		2.5. Державний регулювання і управління інноваційною діяльністю	2	2	2	6
	Всього за модуль			30	30	30

Зміст практичної складової

ТЕМА 1. ІННОВАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК Основні питання

Економічні аспекти інноваційного розвитку. Тенденції і типи розвитку. Сутність інноваційної економіки. Сучасні світові тенденції розвитку інновацій.

Ключові слова: *Інновація, інноваційний розвиток, інноваційна економіка, сутність інновацій*

Keywords: *Innovation, innovative development, innovative economy, essence of innovation*

Питання для обговорення

1. Що є основною запорукою економічного зростання?
2. Назвіть основні джерела економічного розвитку країни.
3. Охарактеризуйте основні типи розвитку.
4. У чому сутність екстенсивного, інтенсивного та інноваційного типів економічного розвитку?
5. Якими причинами обумовлена необхідність переходу до інноваційного типу розвитку?
6. Що таке інноваційна економіка? Назвіть її характерні риси.
7. Чим відрізняється інноваційна економіка постіндустріальної епохи

Завдання

Завдання 1

Для визначення прогнозованих обсягів збуту на 2020р. на підприємстві ТОВ «Еріка-2000», що виготовляє інноваційні моделі молокодоїльних апаратів, було опитано провідних спеціалістів та керівників відділів і отримано такі результати:

Прогнози збуту молокодоїльних апаратів

Експерти	1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг збуту, тис. шт.	415	600	370	530	450	550	520	470

Визначити прогнозований обсяг збуту методом експертних оцінок та оцінити надійність та типовість прогнозованої величини.

Завдання 2

Підприємство «Платан» ввело технологічну лінію інноваційного виробу. На обробку деталі витрачалось 18 хв. Після перегляду норм часу на дану деталь, була встановлена норма 15 хв

Необхідно обчислити, на скільки відсотків знизилась трудомісткість роботи і зросла продуктивність праці. Тривалість зміни 8 годин.

Завдання 3

У чотирьох інноваційних проектах на титульних листах наведена така інформація:

- № 1:** а) назва та адреса підприємства;
 б) імена та адреси фундаторів;
 в) сутність проекту;
 г) потенційні конкуренти;
 г) директор: прізвище та телефон;
 д) вартість проекту і джерела коштів;
 е) характеристика продукту.

- № 2:** а) торговий знак;
 б) назва та адреса підприємства;
 в) суть проекту;
 г) директор: прізвище та телефон;
 г) ризик проекту.

- № 3:** а) назва та адреса підприємства;
 б) імена та адреси фундаторів;
 в) директор: прізвище та телефон;
 г) суть проекту;
 г) сукупна вартість проекту та джерела коштів;
 д) заява про комерційну таємницю.

- №4:** а) товарний знак;
 б) назва та адреса підприємства;
 в) директор: прізвище та телефон;
 г) характеристика товару;
 г) суть проекту;
 д) вартість проекту та джерела коштів;
 е) ризик проекту;
 є) баланс прибутків та витрат.

Який із проектів був обраний для розроблення?

Завдання 4

Дати вартісну оцінку основних результатів використання нових предметів праці. Необхідні для розрахунків показники наведені в таблиці.

Показники	Одиниці	Галузь використання 1	Галузь використання 2	Галузь використання 3	Галузь використання 4
Обсяг використання нових предметів праці	одиниць	50	16	70	20
Витрати предметів праці на одиницю продукції	од./од.	2,5	3,0	2,0	1,0
Ціна одиниці продукції	грн/од.	30,0	65,0	40,0	25,0

Завдання 5

Створена автоматизована лінія для виготовлення продукції. Використовуючи вихідні дані визначити економічну доцільність її впровадження замість існуючого технологічного процесу.

Показник	Базовий варіант	Новий варіант
Одноразові витрати на НДКР, тис. грн.	-	12,0
Балансова вартість обладнання, тис. грн.	28,6	54,8
Витрати на виробничу площу, тис. грн.	24,8	21,2
Чисельність працівників, чол.	10	4
Середньорічна заробітна плата одного робітника, грн.	4880	5020
Нарахування на заробітну плату, %	22,0	22,0
Вартість спожитої за рік електроенергії, грн.	1736	1752
Норма амортизації обладнання, %	15	15
Витрати на ремонт обладнання, % від балансової вартості обладнання	9	9
Річні витрати на амортизацію, ремонт і утримання приміщення, грн..	6650	6120

ТЕМА 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ.

Основні питання

Інновації як об'єкт управління. Класифікація інновацій та їх специфіка. Сутність, мета, принципи та функції управління інноваціями. Роль та значення управлінських інновацій. Еволюція теорії управління інноваціями.

Ключові слова: *Новація, інновація, нововведення, продуктові інновації, процесні інновації, реактивні інновації, стратегічні інновації, управлінські інновації.*

Keywords: *Innovation, Innovation, Innovation, Product Innovation, Process Innovation, Reactive Innovation, Strategic Innovation, Management Innovation.*

Питання для обговорення

1. Чому економіку ХХ ст. називають інноваційною економікою?
2. У чому полягає специфіка інноватики як науки?
3. Як Ви розумієте поняття «новація» та «інновація»?
4. Чим зумовлена наявність інноваційного лагу? Яким способом можна його змінити?
5. Чим відрізняються винахід і відкриття від нововведення? Поясніть на прикладах.
6. Як класифікують інновації за рівнем новизни?
7. У чому полягають сутність і цілі класифікації інновацій?
8. Дайте класифікацію інноваціям і охарактеризуйте кожну класифікаційну групу.
9. Які типи інновацій виділяє Й.Шумпетер?
10. У чому полягає сутність управління інноваціями?
11. Що розуміється під функціями управління інноваціями?
12. У чому полягають особливості застосування управлінських інновацій?

Завдання

Завдання 1.

Прокласифікуйте наступні інновації:

<i>ІННОВАЦІЯ 1</i>	Деревообробний комбінат «Закарпаття» впровадив у своє виробництво новий деревообробний станок, який був куплений у Чехії.
<i>ІННОВАЦІЯ 2</i>	Пропонується на зрошувальній системі, яка працює вночі, встановити електронний лічильник. Його специфіка у тому, що вартість 1м ³ у ночі менша ніж вдень. Це допоможе підприємству скоротити витрати на оплату водоспоживання.
<i>ІННОВАЦІЯ 3</i>	Перший мобільний телефон з'явився в Україні у 1991 році . Згодом мобільний зв'язок ставав все доступнішим і нині є у кожного пересічного громадянина.
<i>ІННОВАЦІЯ 4</i>	Фірма «Ардан», що займається наданням фінансових консультацій населенню, нещодавно почала нову діяльність – виробництво корпусної мебелі. Тобто диверсифікувалася.
<i>ІННОВАЦІЯ 5</i>	На підприємстві, що займається виробництвом кисло молочної продукції сформовано новий відділ контролю якості продукції.
<i>ІННОВАЦІЯ 6</i>	Фірма «Растішка» випустила на ринок новий смак йогурту – груша із яблуком.
<i>ІННОВАЦІЯ 7</i>	а) Сільськогосподарське підприємство для ефективнішого збирання врожаю змінила комбайн John Deere на Claas; б) Сільськогосподарське підприємство для ефективнішого збирання врожаю змінила комбайн John Deere 8410 на John Deere 8560; в) Механіки того ж сільськогосподарського підприємства дещо модифікували комбайн John Deere 8410, змінивши мотор.
<i>ІННОВАЦІЯ 8</i>	Із колишнього радгоспу «Червона Зірка» створено сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Червоне».
<i>ІННОВАЦІЯ 9</i>	Працівники фірми працювали за відрядною системою оплати праці. Після приходу на фірму нового економіста, працівники перейшли на відрядно-преміальну систему оплати праці.
<i>ІННОВАЦІЯ 10</i>	Зважаючи на любов чоловіків до пива, та маючи на увазі, що багато із них за кермом, баварські вчені розробили безалкогольне пиво.
<i>ІННОВАЦІЯ 11</i>	Для економії електроенергії та зважаючи на дороговизну блакитного палива мешканець Миколаївщини розробив систему виробництва біопалива та успішно користується

	нею для опалення свого будинку.
<i>ІННОВАЦІЯ 12</i>	Керівник сільськогосподарського підприємства для зручності та оперативності передачі інформації закупив для працівників польових робіт мобільні телефони.
<i>ІННОВАЦІЯ 13</i>	Для поліпшення продажу побутових товарів підприємство створило Інтернет-сайт, де покупці як у магазині можуть вибрати собі необхідні товари. Перевага в тому, що покупцям для вибору товару не потрібно навіть виходити із власної квартири.
<i>ІННОВАЦІЯ 14</i>	На базі центру дресирування собак створено готель для домашніх улюбленців.
<i>ІННОВАЦІЯ 15</i>	Підприємство «Сандора» окрім виробництва соків почало виробництво холодних чаїв та морсів.
<i>ІННОВАЦІЯ 16</i>	Для покращення пропускну властивості телекомунікацій було створено волокно-оптичні технології. Вони вперше були розроблені у США, а нині розповсюджені по всьому світу.
<i>ІННОВАЦІЯ 17</i>	Нещодавно для всіх прихильників кіно на великому екрані Джеймс Камерон створив перший фільм у 3d форматі.
<i>ІННОВАЦІЯ 18</i>	У 2009 році на базі Миколаївського державного аграрного університету створено навчально-науковий інститут економіки та управління.

Завдання 2

Виберіть з перелічених нижче положень зовнішні і внутрішні мотиви для інноваційних розробок:

1. Насичення ринку існуючими товарами.
2. Прискорення науково-технічного прогресу.
3. Прагнення збільшити зростання продажів.
4. Необхідність пристосувань і структурних змін у галузях промисловості.
5. Прагнення збільшити ринкову частку і кінцеву прибутковість.
6. Прагнення збільшити конкурентоспроможність на ринку.
7. Необхідність згладжування кон'юнктурних коливань.
8. Поліпшення конкурентоспроможності на ринку.
9. Зменшення ризику, пов'язаного з обмеженим товарним асортиментом.
10. Зміна переваг споживачів.
11. Вихід на нові для фірми ринки.

Завдання 3

Мале підприємство придбало новий прилад контролю параметрів якості виробів. Ціна приладу 1000 грн, супутні одноразові витрати, пов'язані з експлуатацією приладу, в сумі 300 грн розподілені по роках експлуатації рівномірно. Використання нового приладу дало змогу збільшити

продуктивність до 8000 виробів на рік. Собівартість виробу — 72 грн, а ціна — 86 грн. Нормативний строк служби приладу — 4 роки.

Обчисліть економічний ефект від придбання та експлуатації нового приладу.

Завдання 4

Підприємство придбало новий напівавтомат вартістю 38 520 грн. Щорічно він випускатиме 50 000 виробів, ціна одного виробу — 2,2 грн. Поточні витрати на виробництво виробу становлять 1,9 грн щорічно. Термін служби напівавтомата 5 років. Обчисліть економічний ефект від використання нового напівавтомата.

Завдання 5

Фабрика хутряних виробів придбала 5 нових швейних багатоопераційних машин вартістю 7500 грн кожна. За рік на кожній з машин можна обробити 800 виробів. Ціна виробу 2600 грн, а собівартість — 1580 грн. Технічною документацією передбачений строк служби машин такого класу 6 років.

Визначити економічний ефект від експлуатації нових швейних машин.

ТЕМА 3. СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЇЇ СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ

Основні питання

Становлення інноваційних теорій. Теорія довгих хвиль М.Д.Кондратьєва. Теорія інноваційного розвитку Й.Шумпетера. Концепція технологічних укладів С.Глазьєва. Сучасні концепції інноваційного розвитку.

Ключові слова: інноваційні теорії, довгі хвилі, технологічні уклади, інноваційний розвиток.

Keywords: innovative theories, long waves, technological structures, innovative development.

Питання для обговорення

1. Що являє собою концепція чотирьох поколінь розвитку НДДКР?
2. Що таке інноваційний цикл? Поясніть сутність циклічної концепції розвитку.
3. Наведіть основні положення теорії «довгих хвиль» М.Кондратьєва.
4. У чому полягає сутність інноваційної теорії Й Шумпетера?
5. Які умови в ринковій економіці призводять до появи «технологічного пату»? Наведіть приклади.

Завдання

Завдання 1

Один з головних інженерів-електронщиків США у свій час організував власну фірму «Інтел». Остання одержала фінансову підтримку в розмірі кількох мільйонів доларів і на початку 70-х років на ринку з'явилася новинка.

Дайте відповідь:

1. Що це за новинка?
2. Що зумовило цю подію?

Завдання 2

Якось до Р. Нойса звернулася за порадою його дружина, що мала свій бізнес. До неї зайшли двоє юнаків із проханням про фінансову підтримку. Вони створили малу фірму і мали намір запропонувати оригінальну новинку. Р. Нойс сказав, що новинка юнаків не буде мати попиту на ринку і тому не варто витратити свої гроші.

Проте дружина вчинила інакше — уклала кілька десятків тисяч доларів у нову фірму «Apple». Саме цій фірмі, що одержала від інвесторів декілька мільйонів доларів на реалізацію свого інноваційного проекту, вдалося випустити на ринок другу (після мікропроцесора) революційну новинку в цій галузі. Що це за новинка?

Завдання 3

Запропоновані до впровадження три винаходи. Визначіть, який з них найрентабельніший, якщо відомо, що інвестиції: по першому винаходу становлять 446,5 грн, по другому — 750,6 грн, по третьому — 1250,0 грн; очікуваний прибуток: по першому винаходу становить — 640,2 грн, по другому — 977,5 грн, по третьому — 1475,5 грн.

ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ.

Основні питання

Сутність, об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності. Загальна характеристика інноваційного процесу. Моделі інноваційного процесу. Структура інноваційного процесу. Життєвий цикл інновацій. Джерела інноваційних ідей. Чинники успішності та невдач інноваційної діяльності.

Ключові слова: *суб'єкти інновацій, об'єкти інновацій, інноваційний процес, життєвий цикл інновацій, інноваційні ідеї.*

Keywords: *subjects of innovation, objects of innovation, innovation process, life cycle of innovation, innovative ideas.*

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте теорії технократичного суспільства. У чому сучасні науковці вбачають недоліки?
2. Опишіть основні положення теорії інтелектуальної технології Ф.Хайєка.
3. У чому полягає відмінність інноваційного процесу від науково-технічного прогресу?
4. Охарактеризуйте моделі інноваційного процесу.
5. Що таке життєвий цикл інновацій? Охарактеризуйте його фази.

6. Яку роль відіграє наука в інноваційному процесі?
7. Що є причинами інноваційних ідей?
8. Які чинники впливають на успіх або провал нововведень. Наведіть приклади.

Завдання

Завдання 1

Припустимо, що існують різні ймовірності попиту на продукцію ТОВ "Млин" залежно від різних варіантів інноваційного технологічного переобладнання виробництва борошна:

Ймовірності попиту на продукцію компанії ТОВ «Млин»

Попит, млн. шт	18	20	22	24	26	28	30	32
Ймовірності:								
Варіант 1	0	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2	0,1	0
Варіант 2	0	0,2	0,3	0,3	0,2	0	0	0
Варіант 3	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1

Завдання 2

У виробництво впроваджується новий агрегат для упакування тари. Визначити економічний ефект від використання нового агрегату з урахуванням чинника часу та питомих капіталовкладень.

Показники	Роки					
	1	2	3	4	5	6
Результати, грн	14 260	15 812	16 662	18 750	26 250	28 750
Витрати, грн	996	4233	10 213	18 140	18 396	20 148
Коефіцієнт дисконтування 10 %	0,9091	0,8264	0,7513	0,683	0,6209	0,5645

Завдання 3

Керівництву ТОВ «Золотий колос» необхідно здійснити вибір найкращого варіанту капітальних вкладень в будівництво інноваційного промислового підприємства. Вибрати із запропонованих варіантів будівництва інноваційного промислового підприємства за даними таблиці.

Варіанти будівництва інноваційного промислового підприємства

Показник	Варіант		
	1	2	3
1. Капітальні вкладення, млн. грн.	2,0	2,1	2,8
2. Собівартість продукції, млн. грн.	1,8	1,2	1,5
3. Коефіцієнт ефективності	0,2		

Завдання 4

У ТОВ "Сігма" грошові потоки інноваційного проекту А: становлять:
1-й рік - 4000 грн.; 2-й рік - 3500 грн. Грошові потоки інноваційного

проекту Б: 1-й рік - 5300 грн.; 2-й рік - 4000 грн. Початкові інвестиції кожного інноваційного проекту - 4500 грн.

Який інноваційний проект найризикованіший, якщо розмір дисконту зросте з 10% до 12%?

ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Основні питання

Виробничі технології як об'єкт управління. Поняття виробничої технології. Класифікація виробничих технологій. Технологічні межі і розриви. Трансфер технологій. Форми трансферу. Горизонтальна комерційна передача технологій. Міжнародний трансфер технологій

Ключові слова: виробничі технології, технологічні розриви, трансфер технологій, міжнародний трансфер.

Keywords: production technologies, technological gaps, technology transfer, international transfer.

Питання для обговорення

1. Розкрийте зміст категорій «технологія» та «трансфер технологій».
2. Доведіть, що в основі сутності поняття «технологія» лежить інформація.
3. Які специфічні характеристики сучасних технологій?
4. Що таке «критичні» та «високі» технології. Дайте їм характеристику та наведіть приклади.
5. За якими критеріями (ознаками) класифікують технології?

Завдання

Завдання 1

СП "Руна" планує вийти на ринок України з новим для себе товаром міні-пекарнею. Для встановлення ціни на свій товар підприємство вирішило застосувати конкурентну модель ціноутворення, беручи за зразок продукцію свого основного конкурента — ТОВ "Світанок".

Маркетингові дослідження показали, що:

- міні-пекарня "Руна" поступається за технічними параметрами ($I_{тп} = 0.85$) та переважає за економічними параметрами ($I_{еп} = 0.97$);
- ціна міні-пекарні "Світанок" — 83 тис. грн.;
- коефіцієнт здешевлення $K_{зд} = 0,85$.

Необхідно:

- визначити ціну на міні-пекарню;
- перевірити, чи забезпечить ця ціна цільовий прибуток у розмірі 24% від собівартості, враховуючи, що собівартість продукції складає 54 тис. грн.

Завдання 2

Для виробництва касових апаратів підприємство ТОВ «ЕРА» планує

впровадити нову технологічну лінію, інвестувавши в неї 20 млн грн. Плановий випуск складає 100 тис. касових апаратів на рік. Змінні витрати на одиницю продукції складають 187 грн. Постійні витрати на виробництво і збут апаратів складають 3,4 млн грн. на рік. Використовуючи метод надбавок, визначити ціну товару за умови, що підприємство хоче отримати 20% прибутку від собівартості. Розрахуйте точку беззбитковості.

Завдання 3

Для виробництва касових апаратів підприємство ТОВ «ЕРА» планує впровадити нову технологічну лінію, інвестувавши в неї 22 млн грн. Плановий випуск складає 100000 касових апаратів на рік. Змінні витрати на одиницю продукції складають 182 грн. Постійні витрати на виробництво і збут апаратів складають 3,5 млн. грн. на рік. Використовуючи метод надбавок, визначити ціну товару за умови, що підприємство хоче отримати 20% прибутку від ціни продажу. Перевірити, чи буде забезпечувати встановлена ціна умову отримувати не менше 15% прибутку на інвестований капітал. Визначити ціну, що задовольнятиме обидві умови.

Завдання 4

ПАТ "Будгідравліка запропоновано до впровадження три нові технології. Визначити, яка з них найбільш рентабельна. Дані для розрахунків наведено в таблиці.

Варіанти інноваційних технологій

Варіанти нових технологій	Інвестиції, тис. грн.	Прогнозований дохід, тис. грн
1	340	480
2	650	870
3	1050	1280.

Завдання 5

ТОВ "Одескабель" має три варіанти інноваційної технології виготовлення виробів. Керівництву цеху № 2 за даними таблиці необхідно розрахувати найефективніший варіант

Варіанти інноваційної технології виготовлення виробів

Показники	Варіанти		
	1	2	3
Інвестиції, тис.грн	250	280	220
Вигнати на виготовлення одного виробу, грн	2,70	2,47	2,60
Річний обсяг виробництва, тис. штук	70	100	60

ТЕМА 6. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.

Основні питання

Сутність інноваційної політики підприємства. Стратегічне управління інноваційною діяльністю. Вибір інноваційної стратегії. Оперативне управління інноваційною діяльністю. Управління інноваційним середовищем. Інноваційний потенціал та його оцінка. Мотивація і стимулювання інноваційної діяльності. Організаційні структури управління інноваціями.

Ключові слова: *інноваційна політика, стратегічне управління, інноваційна стратегія, інноваційне середовище, організаційна структура.*

Keywords: *innovation policy, strategic management, innovation strategy, innovation environment, organizational structure.*

Питання для обговорення

1. Назвіть чинники, що визначають успішність інноваційної стратегії.
2. Назвіть методи портфельного аналізу при виборі інноваційної стратегії
3. Чим визначається система стратегічних цілей інноваційного підприємства? Прокоментуйте на прикладі конкретного підприємства.
4. Який технологічний принцип використовується в процесі адаптації до зміни організаційно-технічних умов, пов'язаних з переходом на випуск інноваційної продукції? Чи можлива така адаптація?
5. За статистикою, лише 5 з 10 нових компаній успішно проходять весь цикл і демонструють реальні результати. Інші 5 зазнають краху. Що лежить в основі успішного здійснення процесу створення нового бізнесу?
6. У чому полягає сутність лізингу як форми фінансування інновацій?
7. Хто є об'єктами та суб'єктами лізингу?
8. Охарактеризуйте особливості фінансового лізингу.
9. Які організаційні форми здійснення малого інноваційного бізнесу?

Завдання

Завдання 1

Фірма має такі особливості: 1) контроль у фірмі належить робітникам; 2) робітники мають право на участь у прийнятті критичних рішень, призначень і відкликання керівників; 3) об'єктом присвоєння виступає не прибуток, а чиста продукція; 4) керівник фірми або обирається з робітників, або запрошується як найманий менеджер. Дайте відповідь на питання:

- а) Як називаються фірми подібного типу?
- б) Чи можна їх вважати підприємницькими фірмами?

Завдання 2

У порівняльній характеристиці інноваційних підприємств сказано, що підприємство «А» за своїми показниками одне з перших, а підприємство «Б» — монополіст. Яке підприємство має вищі показники?

Завдання 3

Проектний інститут розробляє технологічний процес (потокової лінії) з переробки сільськогосподарської сировини. Вартість проектних робіт становить 64 тис. грн, які мають бути освоєні протягом двох років: 44 тис. грн — першого року і 20 тис. грн — другого. Виготовлення технічних засобів триватиме рік. Вартість обладнання 70 тис. грн, а монтажу — 24 тис. грн, який також має бути виконаний протягом року. Освоєння проектованого технологічного процесу дасть змогу переробляти щорічно 1000 т сировини і виробляти 200 тис. банок консервної продукції за ціною 2,1 грн за банку. Собівартість продукції 1,6 грн за банку. Супутні капіталовкладення становлять 1100 грн щорічно. Термін експлуатації потокової лінії 5 років.

Обчисліть економічний ефект від використання нової технології.

Завдання 4

Визначте величину комерційного ефекту у виробника і споживача нової формувальної машини, якщо витрати на її виробництво становлять 5250 грн, рентабельність виробництва 42 %, ставка податку на прибуток 18 %. Використання машини дає можливість довести потужність цеху до 3000 шт. на рік. Ціна виробу становить 1,7 грн, а собівартість — 1,02 грн.

Супутні капіталовкладення дорівнюють 500 грн щорічно. Термін експлуатації машини згідно з технічною документацією 4 роки.

ТЕМА 7. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ.

Основні питання

Сутність, завдання, принципи фінансування інноваційною діяльністю. Джерела фінансових ресурсів забезпечення інноваційної діяльності, їх класифікація. Напрями та джерела фінансування інноваційної діяльності підприємств. Лізингове фінансування інноваційної діяльності та його особливості.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, джерела фінансових ресурсів, лізинг, фінансування інновацій.*

Keywords: *innovative activity, sources of financial resources, leasing, financing of innovations.*

Питання для обговорення

1. Обґрунтуйте сутність та класифікацію трансферу технологій.
2. Назвіть форми трансферу технологій.
3. Поясніть значення міжнародного трансферу технологій.
4. Наведіть класифікацію технологій за рівнем їх мінливості.
5. Поясніть явище технологічного розриву.

Завдання

Завдання 1

ТОВ «Ассоль» передбачає, що протягом наступних п'яти років щорічно матиме такі грошові потоки: 8,0 тис.грн; 7,5 тис. грн; 7,0 тис. грн; 6,0 тис. грн; 5,0 тис. грн. Фактори еквівалента певності за ті ж самі періоди будуть такими. 90%, 87%, 80%, 75%, 65%. Початкова сума інвестицій у інноваційний проект - 15,0 тис. грн. Безпечна ставка (наприклад прибутковість державних облігацій уряду) — 9%. Застосувавши метод еквівалента певності, необхідно визначити, чи слід підприємству прийняти даний інноваційний проект.

Завдання 2

Спільне підприємство „Асколь”, яке займається експортно-імпортною діяльністю (продаж лісу) передбачає провести модернізацію виробничих потужностей. Керівництво СП планує, що протягом наступних п'яти років щорічно матиме, від впровадження інноваційного проекту, такі грошові потоки: 8000 грн.; 7500 грн.; 7000 грн.; 6000 грн.; 5000 грн. Фактори еквівалента певності за ті ж самі періоди будуть такими: 90%, 87%, 80%, 75%, 65%. Початкова сума інвестицій у інноваційний проект - 15000 грн. Безпечна ставка (наприклад, прибутковість державних облігацій уряду) - 9%. Застосувавши метод еквівалента певності, визначити, чи слід підприємству прийняти даний інноваційний проект.

Завдання 3

ТОВ „Прогрес” планує реалізацію інвестиційно-інноваційною проекту з майбутніми щорічними грошовими потоками. 1 й рік 4000 грн.; 2 й рік 3000 грн.; 3-й рік - 2900 грн.

Початкові інвестиції - 15000 грн., дисконтна ставка - 10%. Застосувавши індекс прибутковості, визначте, чи варто вкладати інвестиції в цей інноваційний проект.

Завдання 4

В наступні три роки на ТОВ "Сигма" від реалізації нового інноваційного проекту очікується грошовий потік: 1-й рік - 8000 грн.; 2-й рік - 7200 грн.; 3-й рік - 6000 грн. Ставка дисконту - 9%, річна інфляція - 5%. Початкова інвестиція проекту становить 10000 грн. Яка чиста теперішня вартість проекту з урахуванням інфляції? Необхідно оцінити доцільність здійснення інвестицій в новий інноваційний проект.

Завдання 5

Керівництву ООО "Вікторія" необхідно провести оцінку прибутковості інвестицій в інноваційне рішення. Інвестор несе витрати на придбання нового інноваційного устаткування в розмірі 100,0 тис.грн., потім одержує прибуток протягом двох років 700 тис.грн. і 900 тис.грн.

Необхідно визначити прибутковість інноваційної інвестиції, якщо інвестор задає розрахункову ставку відсотка в розмірі 8%.

Завдання 6

Спільне підприємництво „Інжпроект” планує купити нове інноваційне обладнання вартістю 350 тис.грн. При цьому СП "Інжпроект" продає старе за 127000 грн. Старе обладнання було придбане 2 роки тому за 180000 грн. При купівлі нового інноваційного обладнання необхідно додатково заплатити 250 грн. за доставку та 1280 грн. за монтаж.

Керівництву СП необхідно визначити вартість інноваційного проекту, якщо: ставка оподаткування прибутку - 18%, норма амортизаційних відрахувань - 25% річних.

Завдання 7

З метою виробництва нової продукції підприємство вирішило взяти в оренду необхідне устаткування терміном на 5 років на умовах фінансового лізингу.

Вартість обладнання 100 тис. грн. Для фінансування угоди лізингодавець бере банківський кредит на 5 років у сумі 100 тис. грн під 30 % річних зі щорічним погашенням відсотків. Річна норма амортизації — 20 %, розмір щорічної маржі лізингодавця — 3 %, щорічного страхового платежу — 2 %. Періодичність виплати лізингових платежів — щорічна. Розрахувати лізингові платежі.

Які зміни відбудуться в розв’язанні задачі, якщо підприємство візьме в оренду устаткування на умовах оперативного лізингу. Розрахуйте лізингові платежі.

ТЕМА 8. ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС ЯК РИНКОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ.

Основні питання

Венчурний бізнес і його особливості. Венчурний механізм фінансування інновацій і його характерні відмінності. Джерела венчурного капіталу. Організаційні форми венчурного бізнесу. Участь великих компаній у венчурному фінансуванні. Міжнародний досвід венчурного фінансування.

Ключові слова: венчурний бізнес, венчурний капітал, венчурні компанії.

Keywords: *venture business, venture capital, venture capital firms.*

Питання для обговорення

1. Як правильно оцінити вартість інтелектуальної власності?
2. Поясніть, як інвестиції в людський капітал збільшують продуктивність праці, рівень заробітної плати, прибуток робітників. Поясніть, чому так або чому інакше.
3. Скільки відсотків свого товарообігу витрачає середня фірма на наукові

дослідження і розробки?

4. Розкрийте сутність технопарків і технополісів.
5. Охарактеризуйте завдання різних форм міжфірмової науково-технічної кооперації в інноваційних процесах.
6. Що являє собою консорціум?
7. Охарактеризуйте роль фінансово-промислових груп і холдингових компаній в інноваційній діяльності.
8. У чому сутність спільних підприємств?
9. Які організаційні форми взаємодії науки і виробництва одержали найбільший розвиток в Україні?
10. Венчурний бізнес і його особливості

Завдання

Завдання 1

Відомо, що прибуток (Г1), генерований інноваційним винаходом, у результаті річного випуску противоточних конвекційних підігрівників рециркуляційної зерносушарки, склав 5440 грн. У цьому підігрівнику використано винахід „Противоточний конвекційний підігрівник”. Використання інноваційного винаходу дозволило інтенсифікувати тепломасообмін у підігрівнику, підвищити його економічність і надійність. Визначіть ціну ліцензії на основі розміру прибутку ліцензіара.

Оскільки винахід дозволив досягти якісно нових технічних характеристик продукції, коефіцієнт досягнутого результату K_1 приймається рівним 0,6.

Винахід спрямований на зміну конструкції апарата, тому коефіцієнт складності розв'язання технічної задачі $K_2=0,7$. Прототип збігається з винаходом за меншим числом основних ознак, тому $K_3=0,6$.

Завдання 2

Відомо, що прибуток (П), генерований винаходами, при серійному виробництві приладу СВА-1БМ "Вольт-амперо-метрична автоматизована система " склав 33,955тис. грн. (СВА-1БМ застосовується для визначення концентрації важких металів у розчинах електрохімічним методом). У цьому приладі використано два винаходи. "Електрохімічний індикаторний електрод" і "Спосіб електрохімічного аналізу", які дозволили істотно скоротити час аналізу і знизити межу виявлення концентрації елементів.

Необхідно визначити ціну ліцензії при використанні декількох винаходів. Оскільки використання винаходу "Електрохімічний індикаторний електрод" поліпшило основні технічні характеристики приладу, то коефіцієнт досягнутого результату K_1 приймається рівним 0,4.

Даний винахід являє собою конструкцію одного з основних вузлів приладу, то коефіцієнт складності вирішеної технічної задачі K_2 становить 0,4.

У результаті зіставлення ознак винаходу з його прототипом встановлено, що прототип збігається з новим рішенням за більшістю

основних ознак, тому коефіцієнт новизни K_3 приймається рівним 0,4. Аналогічно значення коефіцієнтів по винаходу "Спосіб електрохімічного аналізу" встановлюються так: $K_1=0,4$; $K_2=0,4$; $K_3=0,9$.

Завдання 3

Припустимо, що фірма вважає свій прибуток максимальним, коли вона виробляє продукт «А» на суму 40 млн грн. Припустимо, що використовуючи кожну з наведених нижче технологій фірма випускає бажаний обсяг продукції.

Ресурси	Ціна за одиницю ресурсу, тис. грн	Технологія № 1	Технологія № 2	Технологія № 3
Праця	3	5	2	3
Земля	4	2	4	2
Підприємницькі здібності	2	2	4	5
Капітал	2	4	2	4

Яку технологію і чому вибере фірма за умови таких цін на ресурси?

Припустимо, що створена нова технологія, № 4. Вона потребує використання 2 од. праці, 2 од. землі, 6 од. капіталу і 3 од. підприємницьких здібностей. За умови наведених вище цін на ресурси чи застосує фірма технологію № 4?

Завдання 4

Обчисліть, за скільки років окупляються витрати на придбання ліцензії на виготовлення побутової кухонної машини, якщо вартість ліцензії становить 30 тис. грн, а капітальні витрати на освоєння її випуску — 250 тис. грн. Собівартість машини 98 грн, рентабельність — 16 %. Річний обсяг виробництва — 1200 шт.

Завдання 5

Підприємство придбало ліцензію на використання нової технологічної лінії. При її застосуванні прогнозна ціна одиниці виробу становитиме 1000 грн, обсяг продажу у 2002 р. дорівнюватиме 36 тис. од., в 2003 — 32 тис. од., у 2004 — 24 тис. од. Ставка роялті — 3 %. Розрахуйте ціну ліцензії при періодичних відрахуваннях (роялті).

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Основні питання

Загальна характеристика організаційних форм інноваційної діяльності. Сутність наукової діяльності. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Форми малого інноваційного підприємництва. Сутність бізнес-інкубаторів. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва

Ключові слова: наукова діяльність, мале інноваційне підприємництво, бізнес-інкубатор, інтеграція науки.

Keywords: *scientific activity, small innovative entrepreneurship, business incubator, integration of science.*

Питання для обговорення

1. У чому полягає сутність поняття «технологічний уклад»?
2. Охарактеризуйте життєвий цикл технологічного укладу.
3. Чим відрізняється п'ята хвиля технологічного укладу від четвертої?
4. Розвиток залізничного транспорту стало ядром якого технологічного укладу?

Завдання

Завдання 1

ТОВ "Електрон" у виробництво впроваджується повий радіоприймач. Дані про витрати в нове виробництво і реалізацію радіоприймачів наведено в таблиці.

Дані про витрати на нове виробництво і реалізацію радіоприймачів

Показники	Значення
Обсяг реалізації, тис. штук	30
Витрати на виробництво одиниці продукції, грн.	24
Ціна одиниці продукції, грн	32

Визначити економічний ефект від виробництва і реалізації радіоприймачів за розрахунковий період.

Завдання 2

ПАТ "Електрон" у виробництво впроваджує новий швидкодіючий штамп з виготовлення контактів для радіовиробів. Необхідно визначити економічний ефект від використання штампів з врахуванням фактору часу, а також питомі витрати. Дані наведено у таблиці.

Показники діяльності ПАТ "Електрон"

Показники	Значення показників за роками розрахункового періоду			
	1-й	2-й	3-й	4-й
Результати, грн .	22000	24000	26000	28500
Витрати, грн.	2000	2800	12300	25000
Коефіцієнт дисконтування при ставці доходу 10% ($1/1+i$)	0,9091	0,8264	0,7513	0,6830

Завдання 3

Запропоновано до впровадження три інноваційні технології. Визначити, яка з них найбільш рентабельна. Дані для розрахунку наведено в таблиці.

Вихідні показники для визначення рентабельності технологій, млн.грн

Інвестиції (Кт)	Передбачуваний дохід (Дт)
446,5	640,2
750,6	977,5
1250,0	1475,5

Тема 10. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ.

Основні питання

Роль держави у створенні механізму регулювання інноваційної діяльності. Основні засади державної інноваційної політики. Пріоритетні напрями інноваційної діяльності. Державне регулювання інноваційної діяльності.

Ключові слова: механізм регулювання інноваційної діяльності, державна інноваційна політика, державне регулювання.

Keywords: mechanism of regulation of innovation activity, state innovation policy, state regulation.

Питання для обговорення

1. Назвіть 4 варіанти державної інноваційної політики та наведіть приклади країн, що їх використовували.
2. Визначіть сфери застосування державного впливу на інноваційний процес.
3. Назвіть мікроекономічні причини необхідності державної підтримки інноваційної діяльності.
4. Визначіть характерні риси сучасної податкової політики щодо інноваторів. Доповіть побудуйте так, щоб ці риси можна було поділити на ті, що сприяють інноваційній діяльності, та ті, що перешкоджають їй.
5. Які законодавчі акти регулюють інноваційну діяльність?
6. Охарактеризуйте завдання різних форм міжфірмової науково-технічної кооперації в інноваційних процесах.
7. Що являє собою консорціум?
8. Охарактеризуйте роль фінансово-промислових груп і холдингових компаній в інноваційній діяльності.
9. У чому сутність спільних підприємств?
10. Які організаційні форми взаємодії науки і виробництва одержали найбільший розвиток в Україні?

Завдання

Завдання 1

Керівництву ТОВ «Нибулон» необхідно оцінити перспективи ухвалення інноваційно-інвестиційного проекту за допомогою внутрішньої норми прибутковості.

Використовуючи правило перевірного дисконту, оцінити проект фінансових інвестицій на основі наступних даних: $C_0 = 1000,0$ тис.грн.; $C_1 = 1500,0$ тис,грн. Розрахункова ставка відсотка (r) складає 0,1 (10%); сукупний приведений дохід (NPVr) - 363,0 тис, грн.

Завдання 2

У виробництво впроваджується новий технічний засіб в сфері агропромислового виробництва. Використовуючи вихідні дані визначити

економічний ефект від використання нової інноваційної техніки з урахуванням чинника часу.

Вихідні данні

Показник	Значення періоду за роками розрахункового періоду			
	1 -й	2-й	3-й	4-й
Результати, тис. грн.	14260	15812	16662	26250
Витрати, тис. грн.	996	4233	10213	18396
Коефіцієнт дисконтування за ставки доходу 10%	0,9091	0,8264	0,7513	0,6209

Завдання 3

Виробниче підприємство ТОВ "Краян" вже не один рік знаходиться в тяжкому фінансовому стані. Як можливий варіант стратегічного прориву, розглядаються три пропозиції, від інвестора, про можливість інвестування інноваційних проектів, що мають рівний ризик. З кожного варіанту інноваційного проекту прогнозується початкова вартість інвестицій в розмірі 100 тис.грн. Очікуваний прибуток розподіляється згідно з наведеними даними в таблиці

Розрахунок очікуваного доходу проектів

Рік	Проект 1	Проект 2	Проект 3
Перший	30.000	50000	0
Другий	30000	50000	30000
Третій	30000	30000	60000
Четвертий	30000	20,000	60000
П'ятий	30000	0	0
Всього	150.000	150000	150,000

Завдання 4

Необхідно розрахувати вплив ряду управлінських рішень, а саме спеціалізації виробництва та впровадження інноваційної технології на показники ефективності виробництва. Визначте економічну ефективність від передбачуваної спеціалізації підприємства «Вітрило» на виробництво житлових котеджів зимового типу, запровадивши інноваційну технологію а також зміну рівня спеціалізації на основі даних таблиці.

Зміна рівня спеціалізації випуску нових житлових котеджів

Показник	Спеціалізація	
	До	Після
1. Випуск виробів в рік, шт.	40000	42000
2. Вартість виробу, тис. грн.	50,0	40,0
3. Ціна виробу, тис. грн.	55,5	55,5
4. Питомі, капітальні вкладення, тис. грн.	110,0	160.4
5. Транспортні витрати по доставці одиниці продукції споживачу, тис. грн.	8,0	11,6
6. Основна продукція за рік, тис. грн.	1300000,0	1864300

Завдання 5

Визначити точку беззбитковості інвестиційного проекту, тобто критичний обсяг виробництва - обсяг, при якому підприємство досягне повної окупності інвестицій.

Результати отримати двома методами – розрахунковим і графічним.

Отриманий результат докладно пояснити, проаналізувати. В тому разі, якщо результат буде негативним, запропонувати заходи щодо прискорення окупності інвестицій.

Вихідні дані (згідно з варіантом) :

Показники	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Обсяг виробництва (од.)	1200	1100	1300	1400	1150	1250	1450	1550	1500	1600
Ціна од. продукції (грн.)	30	25	27	32	24	22	34	35	29	35
Сума пост. витрат (грн.)	1600	1200	1400	1350	1250	1450	1500	1550	1100	1350
Змінні витрати на од. продукції (грн.)	10	12	16	13	14	10	11	15	13	17

Методика виконання завдання

Прийняття рішень щодо втілення певного проекту в життя приймається після ретельного вивчення усіх чинників, що впливатимуть на його реалізацію. Від цього залежать обсяги коштів, які потрібно вкласти в проекти та які можна буде отримати від реалізації нової продукції протягом її життєвого циклу. Здебільшого реалізація інноваційних проектів вимагає значних фінансових вкладень, які інвестори очікують повернути. Обґрунтування можливості повернення витрат є основою розрахунку економічної ефективності інноваційного проекту.

Економічна ефективність інноваційного проекту визначається розміром доходів чи прибутку, отриманих за рахунок реалізації інновації протягом життєвого циклу проекту.

При прийнятті рішень щодо реалізації інноваційного проекту слід враховувати вартість капіталу, залученого з різних джерел на різних стадіях життєвого циклу інноваційного проекту, та очікуваний прибуток від реалізації інноваційної продукції.

Перше практичне завдання передбачає розрахунок точки беззбитковості інвестиційного проекту.

Визначення критичного обсягу виробництва, тобто точки беззбитковості, визначає, при якому обсязі виробництва і реалізації продукції та в який момент часу підприємство окупить витрати на впровадження інновацій у виробництво. Точка беззбитковості показує той момент часу, з якого підприємство почне одержувати прибуток від впроваджених інновацій. Розрахунок точки беззбитковості проводиться за допомогою порівняння витрат підприємства,

ціни на продукцію та обсягу реалізації.

Усі витрати підприємства за ступенем впливу обсягів виробництва поділяються на постійні та змінні. Постійні витрати - це ті витрати, абсолютна величина яких із збільшенням чи зменшенням (тобто зміною) обсягів виробництва істотно не змінюється. До постійних належать витрати, пов'язані з обслуговуванням і управлінням виробничою діяльністю підприємства, а також витрати на забезпечення господарських потреб виробництва. Змінні витрати – це ті витрати, абсолютна величина яких змінюється згідно зміни обсягів виробництва. До змінних належать витрати на сировину та матеріали, напівфабрикати та комплектуючі, паливо та енергію, оплату праці основних робітників, відрахування на соціальні заходи а також інші витрати.

Обсяг реалізації розраховується множенням обсягу виробництва на ціну одиниці продукції.

Точку беззбитковості знаходять двома методами: розрахунковим та графічним.

Розрахунковим методом точку беззбитковості розраховують за допомогою формули:

$$Q_{\text{бз}} = \frac{V_{\text{пост}}}{C_{\text{од}} - V_{\text{зм}}}$$

де: $V_{\text{пост}}$ – постійні витрати на весь обсяг виробництва;

$C_{\text{од}}$ – ціна одиниці продукції;

$V_{\text{зм}}$ – змінні витрати на одиницю продукції.

Результат отримують у натуральних одиницях – тобто визначається кількість продукції, при реалізації якої витрати дорівнюють доходам і проект стає прибутковим, та у вартісному виразі – тобто визначається обсяг реалізації, при якому витрати дорівнюють доходам.

Графічним методом точка беззбитковості визначається за допомогою нанесення на одну систему координат трьох ліній: лінії виручки, лінії постійних витрат та лінії змінних витрат. Точка беззбитковості знаходиться на перетині лінії виручки та лінії змінних витрат.

На графічному прикладі, наведеному нижче (рис. 1), на одному полі координат побудовані три лінії: паралельно горизонтальній осі координат проходить лінія постійних витрат. З однієї вихідної точки з нею виходить лінія постійних витрат, а лінія виручки виходить з нульової точки координат. На перетині лінії змінних витрат і лінії виручки знаходиться точка беззбитковості. Нижче неї знаходиться зона збитків, а вище – зона прибутковості. Координати точки беззбитковості показують: по горизонтальній осі координат – критичний обсяг у натуральному виразі, а по вертикальній осі координат – критичний обсяг у вартісному виразі (тобто обсяг реалізації, при якому досягається точка беззбитковості).

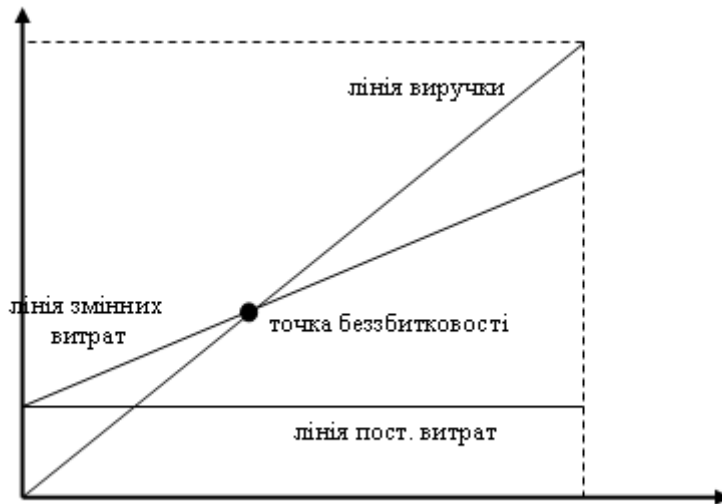

Рисунок 1. Графічний метод визначення точки безбитковості

Завдання 6

Визначити річний економічний ефект і строк окупності капіталовкладень для впровадження нововведень. Отримані результати проаналізувати і в разі негативних результатів запропонувати заходи щодо підвищення економічного ефекту. Нормативний коефіцієнт ефективності – 0,15.

Вихідні дані

Показники	Варіант									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Собівартість од. продукції до впровадж., грн.	25	24	22	20	21	26	29	27	23	28
Собівартість од. продукції після впровадж., грн.	22	21	19	15	18	20	22	25	22	23
Питомі капіталовкладення на од. до, грн..	15	16	13	18	14	12	17	22	19	24
Питомі капіталовкладення на од. після, грн.	18	18	19	22	16	18	19	24	25	28
Кількість запланованої продукції, тис. од.	250	220	240	280	180	320	260	340	290	350

Методика виконання завдання

Ефективність заходів – це відношення результатів до витрачених ресурсів. Головна ознака ефективності – це досягнення кінцевої мети – результатів виробничої діяльності з найменшими витратами.

Оскільки значна частина інновацій носить поліпшувальний характер, при визначенні економічного ефекту від їх впровадження порівнюють прибуток від

цих заходів та витрачені на них кошти (капіталовкладення). Впровадження таких заходів сприяє зниженню виробничих витрат (тобто збільшенню прибутковості). Розрахунок економічної ефективності здійснюють за сукупністю показників річної економічної ефективності.

Річний економічний ефект визначається приведенням капітальних витрат до поточних протягом розрахункового періоду (року). При розрахунку річного економічного ефекту від впровадження заходів порівнюють величину додаткових капіталовкладень і економію собівартості продукції за рахунок впроваджених заходів:

$$E_p = [(C_1 + K_1 \times E_n) - (C_2 - K_2 \times E_n)] \times V_{пр},$$

де: C_1 і C_2 – собівартість продукції до і після впровадження заходів по втіленню нововведень;

K_1 і K_2 – питомі капіталовкладення, потрібні на втілення інновацій, відповідно до і після втілення нововведень;

E_n – нормативний коефіцієнт ефективності, який показує рівень віддачі від капіталовкладень (як правило, в цілому по народному господарству для промислового устаткування дорівнює 0,15);

$V_{пр}$ – річна кількість продукції, яку заплановано виготовити при впроваджених нововведеннях.

Величина економічного ефекту може бути більше 0, в разі, коли економія собівартості порівняно з додатковими капіталовкладеннями буде більше; = 0, в разі, коли економія собівартості буде дорівнювати додатковим капіталовкладенням; і буде менше 0 (тобто ефекту не буде), в разі, коли додаткові капіталовкладення будуть більшими, ніж економія собівартості.

Ще одним важливим показником є строк (термін) окупності капіталовкладень – тобто той проміжок часу, за який вкладені інвестиції в впровадження інновацій будуть окуплені. Строк окупності капіталовкладень визначається за формулою

$$\dot{O}i\dot{e} = \frac{\dot{E}1 - \dot{E}2}{\dot{N}1 - \dot{N}2}$$

де:– $K1$ і $K2$ - питомі вкладення до і після впровадження інновацій;

$C1$ і $C2$ – відповідно собівартість одиниці продукції до і після впровадження інновацій.

Формули, наведені вище, також використовуються для порівняльного розрахунку альтернативних варіантів, коли з кількох можливих варіантів капітальних вкладень обирають варіант з найбільшою величиною економічного ефекту та кращим (тобто найкоротшим) строком (терміном) окупності капітальних вкладень в інноваційний проект. Методика визначення порівняльної економічної ефективності капітальних вкладень заснована на порівнянні витрат по варіантах. Однак недоліком цієї методики є те, що критерієм для кращого варіанту є приведені витрати, а не прибуток, що найбільшою мірою відповідає вимогам ринкової економіки. Крім того, дана методика не може бути використана при обґрунтуванні капітальних вкладень,

що направляються на поліпшення якості продукції, тому що поліпшення якості продукції на підприємстві, як правило, веде до збільшення витрат виробництва продукції. Використання показника приведених витрат не дозволяє обирати кращий варіант, якщо кінцеві результати непорівнянні.

Відповіді на практичні завдання не повинні обмежуватися тільки розрахунками. Результати мають бути обґрунтовані і проаналізовані, їм слід дати розгорнуте пояснення, а в разі, якщо результати не досить задовільні, треба запропонувати конкретні практичні заходи щодо збільшення економічного ефекту, наближенні строку окупності та точки беззбитковості.

Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 36.
2. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 р. № 1978-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1999.– № 2-3.
3. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16.01.2003 р. № 433-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №13. –354-358
4. Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України (Постанова Верховної Ради України від 13.07.1999 р. № 916 – XIV // Офіційний вісник України. – 1999. № 29. – С.13-14.
5. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки). Шляхом європейської інтеграції. / Авт.кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, та ін. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004 – 416с.
6. Василенко В.О., Шматько В.Г. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ Фенікс, 2003. – 440 с.
7. Дудар Т.Г., Мельниченко В.В. Інноваційний менеджмент: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
8. Економіка й організація інноваційної діяльності: Підручник (друге видання)/ Волков О.І., Денисенко М.П., Гречан А.П., та ін., під ред. Волкова О.І. – Київ.: 2005. – 424с.
9. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: На-вч.посібник / С.М.Ілляшенко. – 2-ге вид. перероб. і доп. – Суми: Університетська книга; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с.
10. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник/ С.М.Ілляшенко. – Суми: Університетська книга, 2010. – 334.
11. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія / За ред. д.е.н., проф., акад. М.П.Денісенка, д.е.н., проф. Л.І. Михайлова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 1050с.
12. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка й організація інноваційної діяльності: навчальний посібник. – К.: видавничий центр «Академія», 2005. – 400с. (Альма-матер)
13. Павленко І.А. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2004 – 204.

Додаткова література

14. Андросова О.Ф., Череп А.В. Трансфер технологій як інструмент ре-алізації інноваційної діяльності: Монографія. – К.: Кондор, 2007. –356 с.
15. Антонюк Л.Л. Поручник. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
16. Гальчинський А., Геєць В., Кінах А., Семиноженко В. Інноваційна стратегія Українських реформ. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
17. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С.Гальчинський, В.М.Геєць,

А.К.Кінах, В.П.Семіноженко. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.

18. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. Л.І.Федулова. – К.: Основа, 2008. – 552с.

Інформаційні ресурси

1. www.innovation.com.ua – ресурс з проблем інновацій.
2. www.ingenta.com – міждисциплінарна база даних, що містить бібліографічну інформацію, починаючи з 1997 року.
4. Інформаційно-пошукова система (ІПС). – Режим доступу : <http://inpos.com/ua/203>.
5. Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
6. Сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>
7. Сайт Міністерства аграрної політики і продовольства України. – Режим доступу : www.minagro.kiev.ua
8. Сторінка Державного комітету статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Сторінка Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України. – Режим доступу : www.niss.gou.ua
10. Міністерство економіки України <http://www.me.gov.ua>
11. Міністерство фінансів України <http://minfin.kmu.gov.ua>
12. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>
13. Міністерство промислової політики <http://www.industry.kmu.gov.ua/control/uk/index>
14. Головне управління статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
15. Веб-журнал «Інтелектус» <http://www.patent.net.ua/intellectus/ua.html>
16. Науково-практичний журнал «Інтелектуальна власність» <http://www.intelvlas.com.ua/>
19. Журнал «Теория. Эксперимент. Технологии». <http://www.tet.zp.ua/>
20. Международный технический журнал «Мир техники и технологий» <http://www.mtt.com.ua/>
21. Инновации, управление изменениями в организациях, управление знаниями <http://www.bizbooks.com.ua/catalog/cat.php3?c=193&lang=1>
22. Державний фонд фундаментальних досліджень: <http://www.dffd.gov.ua/>
23. Эксперт Украина: <http://www.expert.ua/>

Навчальне видання

Управління інноваціями

Методичні рекомендації

Укладач:
Калюжна Олена Вячеславівна

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 5,6
Тираж 5 прим.

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.